

BOLEZNI, NAPAKE IN POŠKODBE OČI

Oči so pomemben organ s katerim vidimo. Vid je eden izmed najvažnejših čutil poleg sluha. Je tudi najbolj specializirano in zapleteno čutilo. Ste se kdaj spraševali kako sploh lahko vidimo? Oko sprejema svetlobne žarke, ki se odbijajo od predmetov. Svetloba vstopa v zenico, leča in roženica pa jo usmerita. Na mrežnici nastane obrnjena slika. Celice na mrežnici lahko zaznajo svetlobo in barvo. Sliko spremenijo v dražljaje, ki potujejo po vidnem živcu v možgane. Možgani dražljaje razberejo in predmet pokažejo pravilno pokončno. Vendar včasih ni vse prav. Pojavljajo se bolezni, napake in poškodbe oči, nekatere manj in druge bolj nevarne.

BOLEZNI OČI:

Poznamo več bolezni oči, zato bom opisala le najbolj pogoste. Najbolj poznani očesni bolezni sta siva in zelena mrena.

- siva mrena ali katarakta:

Siva mrena ali katarakta je bolezen pri kateri se spremeni očesna leča, ki postane motna in slabo prepustna za svetlobo. Lahko se razvije po poškodbi očesa, vnetju, najpogosteje pa je posledica staranja in sprememb v očesni leči. Sivo mreno lahko tudi podeduješ. Prvi znak tega obolenja je pogosto **občutek bleščanja**, značilno **zaradi spreminjanja lomnosti leče za svetlobo pojavi dober vid na bližino**.

Postopno se zatem pojavi **meglen vid** na prizadeto oko, v nekaterih primerih tudi **dvojni vid**. Z napredovanjem bolezni lahko pacient povsem **izgubi vid**.

Napredovalna siva mrena je videti kot bela masa za šarenico Sivo mreno **zdravimo operativno** z odstranitvijo motne očesne leče in **vstavitvijo umetne očesne leče**.

Ta nadomesti naravno lečo in tako pacientu povrne vid. Pogoji za uspešno operacijo je, da ni prisotnih spremljajočih bolezenskih sprememb na drugih delih očesa, zlasti na mrežnici.

- zelena mrena ali glavkom:

Glavkom ali zelena mrena je skupno ime za različna obolenja, katerim je skupni vzrok **previsok očesni tlak**. Je bolezen, ki je zaenkrat še nepopravljiva! Pa vendar jo lahko s skrbnim dajanjem zdravil in z različnimi operativnimi posegi uspešno nadzorujemo. Vedeti pa moramo, da glavkom **trajno vzame vid**, zato je zgodnje odkrivanje in zdravljenje še vedno najpomembnejše. Vzrok glavkoma še ni dokončno pojasnjen. Čeprav ga imenujemo tudi zelena mrena, v očesu ni sledu **nikakršne mreže**. Dejavniki tveganja pa so, denimo, tudi starost (nad 40 let), kratkovidnost in obolenje žil. Za zdravljenje se uporabljajo kapljice, tablete in injekcije.

- diabetična retinopatija:

Diabetična retinopatija je najhujša oblika bolezni, ki lahko doleti **sladkornega bolnika** prizadetost **mrežnice**. Veliki večini pacientov se problemi z mrežnico začnejo več let od takrat, ko so se začeli pojavljati prvi simptomi sladkorne bolezni. Posledica, ki jo ima sladkorna bolezen na oko se imenuje diabetična retinopatija. Sčasoma začne sladkorna bolezen vplivati na žilni sistem. V tej fazi so krvne žile v mrežnici oslabiljene in lahko pride do notranjih krvavitev, kar **povzroča slabši vid**.

- ječmen ali hordeolum:

Očesni ječmen je tudi ena izmed pogostih očesnih bolezni. Nekateri pravijo da je to nenevarna bolezen, vendar je odvisno od velikosti ječmena in bolnika. Ječmen nastane tako, da se **okuži mešiček iz katerega raste trepalnica**. Ko se to zgodi, se na robu veke okoli korena trepalnice razvije rdeča, boleča nabrekliina. Bela pika gnoja se pojavi na oteklini, ki jo poznamo kot ječmen.

-vnetje očesne veznice ali konjunktivitisa:

Je vnetje prozorne mreže, ki oblaga veke in zunanje oko do roba roženice. Bolezen nastane zaradi okužbe ali alergije. Okužba pa ponavadi nastane zaradi okuženih prstov, brisač ali krp za umivanje obraza. Pri konjunktivitisu beločnica pordni in je boleča. Poleg tega se iz očesa iztok **rumenkastega gnoja**. Čez noč gnoj lahko skupaj zlepi trepalnice in se formira krasta. Velikokrat se s to boleznijo nalezajo novorojenci, katere zdravijo s posebnimi kapljicami.

NAPAKE OČI:

- daljnovidnost:

Pri daljnovidnem očesu se **svetlobni žarki ne združijo na mrežnici, temveč za njo**. Na mrežnici se pojavi tako imenovani razpršilni krog, žarišče pa leži za mrežnico. Daljnovidnost je **prirojena**. Vsak novorojenec je daljnoviden, pozneje se pa daljnovidnost zmanjša in po navadi popolnoma izgine, le del ljudi pa je, ki ostanejo daljnovidni vse življenje. Nasprotno kot pri daljnovidnem očesu, se vzporedno vpadajoči žarki pri kratkovidnem očesu zbirajo že pred mrežnico, mrežnica pa dobi žarke, ki so se že križali, zato je slika nejasna in posamezne točke slike so razpršilni krogi. Daljšiče leži torej pred očesom.

- kratkovidnost:

Nasprotno kot pri daljnovidnem očesu, se **vzporedno vpadajoči žarki** pri kratkovidnem očesu **zbirajo že pred mrežnico**. Kratkovidni vidijo slabo v daljavo, dobro pa na blizu in to predmete, ki ležijo v akomodacijskem polju. Poznamo v glavnem dve vrsti kratkovidnosti. Prva je podaljšana zrkelnna os ali osna kratkovidnost, za drugo pa je značilna večja lomnost optičnih lomil. Optična lomila so v tem primeru: roženica, če lomi žarke močnejše, leča, če je defektna in zavzame obliko krogle, ali pa, če se pomakne naprej. **Kratkovidnega lahko spoznamo takrat, ko gleda v daljavo s priprtimi vekami**. Pomaga si s tem, da z vekami pripre zenici in tako **zmanjša razpršilne kroge**.

- starovidnost:

Je starostni pojav, ko v starosti 45 do 50 let prične leča počasi **izgubljati svojo prožnost**, tako pri 60 letih prožnost popolnoma izgine in napenjanje očesnih mišic nima več učinkovitosti. Pri branju, pisanju in podobnih delih opravljamo svoje delo približno v razdalji 30 cm, katero imenujemo delovna razdalja. Dokler leži bližiče poleg te točke, se lahko opravlja delo brez napora, ko pa se bližiče oddalji in preseže delovno razdaljo, pričinja tisk postajati nejasen; to je že prvi znak, da oko postaja polagoma starovidno. To pa prične nastopati navadno med 45 in 50 letom. Starovidnost popravimo z **konveksnimi stekli**.

Sedaj lahko kratkovidno in daljnovidno oko tudi operiramo. Iznášli so posebne laserske postopke za operacijo oči.

POŠKODBE OČI:

Kadar imamo opraviti s poškodbami oči, moramo biti zelo previdni in takoj poiskati zdravniško pomoč.

-tujek v očesu:

Tujek je **majhen delček**, ki lahko na različne načine pride v oko. Zaznamo ga z nenavadno pekočo bolečino v očesu in ga oblijejo solze. Ponavadi človek s to poškodbo zamiži in si začne oko mencati. To mu moramo preprečiti zaradi nevarnosti. Tujek odstranimo tako da spodnjo ali zgornjo veko potisnemo navzdol in z kančkom čistega robčka odstranimo tujek.

-poškodbe s kemikalijami:

Posebno nevarna so razlitja kemikalij, pri katerih pride škodljiva snov v oko. V teh primerih je čas bistvenega pomena. Oči je potrebno spirati z vodo vsaj 15 minut. Veke moramo držati razprte in temeljito spirati oči s pomočjo izpiral (če teh ni, potem enostavno nalivamo vodo preko oči). Vedno je potrebno poiskati zdravniško pomoč, tudi če se zdijo poškodbe zelo blage.

Med najbolj nevarnimi kislinami je fluorovodikova kislina HF, ki povzroča izjemno hude **opekline in poškodbe tkiv**, vendar človek tudi več ur po stiku s kislino ne čuti bolečin in na koži ni vidnih poškodb. Njeni hlapi lahko **trajno poškodujejo vid**.

-poškodbe oči z različnimi predmeti:

velikokrat se zgodi da se ljudje poškodujemo z različnimi predmeti in stvarmi. Največkrat so to robovi knjig, robovi omar, miz,... in ostali ostri predmeti. Velikokrat pa se tudi zgodi da se poškodujejo majhni otroci, ki so še nekoliko manj pazljivi pa takšne stvari. Takšne poškodbe so nevarne, saj lahko oko izgubi ostrost vida ali kaj podobnega.

Pri delu si morajo zato delavci zaščititi oči z zaščitnimi očali.

Prav tako je nevarno pozimi, ko je zelo močno sonce na snegu. Lahko dobimo snežno slepoto. Zato je pomembna zaščita oči s primernimi sončnimi očali.

Nevarno pa je tudi gledanje naravnost v sonce, saj lahko to povzroči resne poškodbe oči. Tudi gledanje Sonca z daljnogledom ali teleskopom brez primerne filtra je nevarno, saj povzroči takojšna in trajna slepota.

To je bilo nekaj boleznih, napak in poškodb oči. Upam da vam je bila moja govorna vaja všeč.